

Petak, 27. februar 2004. godine
Izjašnjavanje optuženih o izmenjenoj Optužnici
Otvorena sednica
Optuženi su pristupili Sudu
Početak u 14.36 h.

Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite sedite.

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretarko, molim vas da najavite Predmet.

sekretar: Dobar dan časni Sude. Ovo je *Predmet IT-03-66-PT, Tužilac protiv Fatmira Limaja, Haradina Balae i Isaka Musliua.*

SUDIJA ORIE: Molim da nam se predstave strane, prvo za Tužilaštvo.

TUŽILAC CAYLEY: Časni Sude, ja sam Andrew Cayley i predstavljam Tužilaštvo zajedno sa kolegom sa moje desne strane Alexom Whitingom i sa njegove desne strane gospodinom Colinom Blackom, i našim referentom za predmet sa moje leve strane gospodinom Hasanom Younisom.

SUDIJA ORIE: Hvala vam. Molim da se predstave i zastupnici Odbrane. Možda prvo zastupnik gospodina Limaja.

ADVOKAT KHAN: Časni Sude, ja sam Karim Khan i zastupam Fatmira Limaja.

SUDIJA ORIE: Hvala vam gospodine Khan. Zastupnik gospodina Balae?

ADVOKAT MURPHY: Časni Sude dobar dan. Peter Murphy za Haradina Balau.

SUDIJA ORIE: Hvala vam. A za gospodina Musliua?

ADVOKAT POWLES: Dobar dan časni Sude. Steven Powles za Isaka Musliua.

SUDIJA ORIE: Hvala vam. Još nisam pozeleo dobar dan svima, ali sada bar znam kome želim dobar dan. Ovde smo danas na zasedanju zbog dopunjene Optužnice protiv gospodina Limaja, gospodina Balae i gospodina Musliua. I zato, postupajući po *Pravilu 50(b)* danas imamo novo pojavljivanje optuženih kako bi se oni izjasnili da li su krivi po novim tačkama optužbe. Da li sam pravilno obavešten da Odbrana ne insistira da se čita cela nova Optužnica? Da li je to stav za svu trojicu optuženih?

ADVOKAT MURPHY: Da, časni Sude, govorim u ime sva tri tima Odbrane i to je zajednički stav.

SUDIJA ORIE: Da. Ali ako ne treba sve da se pročita, trebalo bi da bude jasno na šta se odnose nove optužbe. I zato bih kao prvo hteo da prođem kroz sve izmene u Optužnici, a zatim ću pozvati svu trojicu optuženih da se izjasne u vezi sa relevantnim delovima. Prva izmena koja se tiče sve trojice optuženih jeste dodavanje nove tačke broj 5. Tačka broj 5 se odnosi na iznošenje činjenica u paragrafima 25 i 26 izmenjene optužnice u kojoj se, da

kažem samo kratko, opisuju uslovi pod kojima su zatvorenici držani u logoru Lapušnik/Llapushnik. A tačkom broj 5 se daju dodatne informacije vezano za tačku 3, 4 i 6 u vezi načina u kojima su držani zatvorenici u logoru Lapušnik/Llapushnik koji je opisan kao: mučenje, zločin protiv čovečnosti. To se već nalazilo u optužnici. Mučenje kao ratni zločin se takođe već nalazi u optužnici. Okrutno postupanje kao ratni zločin se takođe već nalazi u optužnici. A u tački broj 5 se sada nalazi nova pravna kvalifikacija, gde se ta dela opisuju kao zločin protiv čovečnosti putem nehumanih dela. Dakle, to je novo što se tiče tačke broj 5. Zatim dolazimo na Individualnu krivičnu odgovornost, i prelazim sada na sledeće – da je ona [Individualna krivična odgovornost] u novoj optužnici opisana za svakog od trojice optuženih kao učestvovanje u zločinačkom poduhvatu. Time su pokriveno sve tačke optužnice, a to znači od tačke broj 1 do tačke broj 8, uključujući i tačku broj 8, za sve optužene, a tačke broj 9 i 10 se takođe odnose na gospodina Limaja i na gospodina Balau. Udruženi zločinački poduhvat se u izmenjenoj optužnici opisuje uopštenije u paragrafima broj 7, 8 i 9. A onda se konkretnije opisuje doprinos gospodina Limaja u tom udruženom zločinačkom poduhvatu u paragrafu broj 10. Doprinos gospodina Musliua u tom udruženom zločinačkom poduhvatu je opisan u paragrafu broj 11. A doprinos gospodina Balae u udruženom zločinačkom poduhvatu je opisan u paragrafu broj 12 dopunjene optužnice. Mi možemo naći i neke aspekte *mens rea* za svu trojicu optuženih zajedno u udruženom zločinačkom poduhvatu i to u paragrafu broj 13 dopunjene optužnice. Izmene se takođe odnose i na tačke broj 7 i 8, koje se odnose na ubistvo. U tački sedam se optuženi terete za ubistvo kao zločin protiv čovečnosti, a u tački broj 8 za ubistvo kao ratni zločin. Ono što je izmenjeno jeste da je dodata nova žrtva ubistva u paragrafu broj 29 dopunjene optužnice, a to je gospodin Ajet Gashi. A gospodin Limaj i gospodin Musliu se terete za komandnu odgovornost u vezi sa tim ubistvom. Gospodin Musliu se takođe tereti za učestvovanje ili pomaganje i podržavanje ubistva Ajeta Gashija. Osim toga, uvedene su neke izmene u Aneksu I i II, u tačkama broj 7 i 8, gde se pojavljuju nova imena žrtava. U Aneksu I navodi se sada ime Slobodana zvanog Boban Mitrović kao žrtve, isto kao i ime Siniše Blagojevića kao žrtve. U Aneksu II naći ćemo dva nova imena - Jefu Petkovića i Zvonka Marinkovića, pod tačkama broj 7 i 8. Druga imena se više ne pojavljuju po istom redosledu u tim aneksima, a svakako da optužbe u odnosu na ta druga imena više ne postoje i sada su izostavljene. Samo bih napomenuo da se Aneks broj I ne odnosi na gospodina Balau, ali ga se tiče Aneks broj II. Još jedna izmena se tiče sada gospodina Musliua koga po ovoj izmenjenoj optužnici smatraju odgovornim za tačke od broja 1 do broja 8, uključujući i tačku broj 8, i to ne samo na osnovu člana 7(1) Statuta koji se tiče individualne krivične odgovornosti, već se smatra odgovornim i na osnovu člana 7(3) Statuta o komandnoj odgovornosti. Pored toga, izmenjeni su i neki detalji u optužnici u paragrafima broj 1, 2 i 5. Ove promene ne zahtevaju da se o njima ponovo izjasne optuženi, ali ja sam želeo da vam skrenem pažnju na njih. To su kratko bile izmene u optužnici. A pre nego što nastavimo, pitao bih vas da li se slažete sa ovim kratkim sažetkom izmena u optužnici, da li sam bilo šta zaboravio ili sam rekao previše. Da, gospodine Cayley?

TUŽILAC CAYLEY: Časni Sude, mislim da je to ispravna i tačna verzija nove Optužnice, izmena u Drugoj izmenjenoj Optužnici.

SUDIJA ORIE: Hvala vam. Ima li komentar bilo ko na strani Odbrane?

ADVOKAT KHAN: Časni Sude, mi se slažemo, i to kažem u ime sva tri tima Odbrane.

SUDIJA ORIE: Hvala vam puno. Sada bih prvo hteo da pitam svakog od optuženih da li su zajedno sa svojim zastupnicima pažljivo pročitali izmene i da li su pažljivo pročitali novu

verziju Optužnice. Da li mogu prvo vas da pitam gospodine Limaj da li ste u potpunosti svesni svih izmena u Optužnici? Ja još ne tražim od vas da se izjasnite, ali...

OPTUŽENI LIMAJ: ...

ADVOKAT MURPHY: Časni Sude, izvinite što prekidam, ali ne dobijamo engleski prevod.

SUDIJA ORIE: Da, ne dobijamo ga ni mi. Da li možemo da vidimo engleski prevod... Ja sam ga očekivao na kanalu broj 4, ali... Da li da promenim kanal ili... Oh, mikrofon je isključen. Da. Ako bi mogao službenik obezbeđenja...

sekretar: Časni Sude, iz Tehničke službe proveravaju šta nije u redu.

SUDIJA ORIE: Možete li da kažete nešto gospodine Limaj, kako bi videli da li dobijamo prevod...

OPTUŽENI LIMAJ: Kao što sam već rekao časni Sude, mi razumemo veliki deo nove Optužnice. Ali postoje imena koja nedostaju na novoj listi žrtava, i mi i dalje imamo problem sa nekim izmenjenim dokumentima koje smo dobili iz kancelarije Tužilaštva. Nismo dobili pun popis imena tih takozvanih žrtava koje nam se stavljaju na teret.

SUDIJA ORIE: Dozvolite da vas ovde zaustavim. Ja takođe gledam i u zastupnike. Imena koja se ne pojavljuju na listi žrtava u Aneksu broj I ili u Aneksu broj II ne ulaze u okvir Optužnice. Ukoliko postoje neke druge žrtve, a nisi njihova imena ovde navedena, to onda znači da se vi ne teretite na bilo koji način šta god da se dogodilo tim žrtvama, ili bar sa tim licima. Dakle, to je nešto što nema nikakve veze sa vašim razumevanjem Optužnice - onako kako piše u njoj nakon što je izmenjena.

OPTUŽENI LIMAJ: Ne znam koliko ste me razumeli. Ja sam rekao da mi nemamo kompletan spisak dodatih imena za koje smo čuli prvi put ovde danas.

SUDIJA ORIE: Ali u stvari, ja mislim da su prilozi bili deo nove Optužnice. Mogu li da pitam zastupnike Odbrane da li tu postoji bilo kakav problem?

ADVOKAT KHAN: Časni Sude, nema problema. Imena su deo nove izmenjene Optužnice. Časni Sude, molim vas za trenutak da popričam sa svojim klijentom.

SUDIJA ORIE: Da, ako želite da se konsultujete sa gospodinom Limajem, izvolite.

ADVOKAT KHAN: Časni Sude, ja ne mislim da postoji problem. Ali možda ako biste dali i mojim uvaženim kolegama malo vremena?

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT POWLES: Časni Sude, zahvalan sam vam. Mislim da je sada razjašnjeno.

SUDIJA ORIE: Onda gospodine Limaj sada ću ponovo da vas pitam da li su vam nakon razgovora sa vašim advokatom sve izmene u Optužnici jasne i da li ste kroz njih prošli i o tome razgovarali sa advokatom?

OPTUŽENI LIMAJ: Da, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Hvala vam. Gospodine Bala, imam isto pitanje za vas?

OPTUŽENI BALAJ: Da, časni Sude. Razgovarao sam sa svojim advokatom.

SUDIJA ORIE: I sve vam je u vezi sa tim jasno?

OPTUŽENI BALAJ: Da.

SUDIJA ORIE: Hvala vam. Gospodine Musliu, i vas bih hteo da pitam da li ste vi sa vašim advokatom prošli kroz izmenjenu Optužnicu i da li ste razumeli o kakvim se izmenama radi, posebno u odnosu na... posebno kada se upoređi sa optužnicom o kojoj ste se vi prethodno izjasnili?

OPTUŽENI MUSLIU: Da, časni Sude, analizirao sam i pregledao sve te izmene u Optužnici i sve mi je jasno.

SUDIJA ORIE: Puno vam hvala, gospodine Musliu. Sada ću ponovo da prođem kroz izmene u Optužnici i zamoliću vas da se izjasnite o svakoj novoj tački protiv vas u izmenjenoj Optužnici. Pre svega, skrećem vam pažnju...

[Albanski prevod na engleskom kanalu]

SUDIJA ORIE: Sada čujem jezik koji ne razumem. Prvo bih želeo da sva trojica pogledate tačku broj 5 Optužnice, u kojoj se vaše navodno zatvaranje osoba u logoru Lapušnik/Llapushnik sada pravno kvalifikuje kao - Nehumani postupci, Zločin protiv čovečnosti. Prvo ću zamoliti vas gospodine Limaj da se - pošto ste saslušali novu tačku broj 5 optužnice, koja glasi: "Nehumani postupci, Zločin protiv čovečnosti, kažnjiv po članovima 5(i), 7(1) i 7(3) Statuta Suda" - izjasnite po ovoj tački broj 5?

OPTUŽENI LIMAJ: Mi smo se već ranije izjasnili, a ja moram da ponovim i sada da mi to ne prihvatamo. Da kažem i lično da ne prihvatam da je takav logor postojao, i kao rezultat...

SUDIJA ORIE: Gospodine Limaj, dozvolite da vas prekinem. Da li ste vi krivi ili niste, da li prihvatate ove optužbe - drugo je pitanje koje će doći na red na ovom suđenju. Tužilaštvo će morati da dokaže optužbe. U ovom trenutku, ja samo želim od vas da čujem kako se vi izjašnjavate po ovoj novoj tački broj 5 koja navodi nehumane postupke kao zločin protiv čovečnosti? Da li se izjašnjavate da ste krivi ili da niste krivi?

OPTUŽENI LIMAJ: U potpunosti nisam kriv.

SUDIJA ORIE: Da. Gospođo sekretarko, molim vas da zavedete novo izjašnjenje o tački 5 - da nije kriv. Mogu li sada vas pitam gospodine Musliu, pročitacu vam ponovo tačku 5: "Nehumani postupci, Zločin protiv čovečnosti, kažnjiv po članovima 5(i), 7(1) i 7(3) Statuta Suda". Da li se izjašnjavate da ste krivi ili da niste krivi po ovoj novoj tački?

OPTUŽENI MUSLIU: Nisam kriv.

SUDIJA ORIE: Hvala vam gospodine Musliu. Gospođo sekretarko, molim vas da zavedete izjašnjanje o tački 5 gospodina Musliua da nije kriv.

Gospodine Bala, vi se sada optužujete po tački 5 za "Nehumane postupke, Zločin protiv čovečnosti, kažnjiv po članovima 5(i), 7(1) i 7(3) Statuta Suda". Kako se izjašnjavate po ovoj tački, da ste krivi ili da niste krivi?

OPTUŽENI BALA: Nisam kriv.

SUDIJA ORIE: Hvala vam gospodine Bala. Sada prelazimo na sledeću izmenu Optužnice koja se tiče uvođenja krivične odgovornosti po članu 7(1) o Udruženom zločinačkom poduhvatu, i uopšteno je opisan u paragrafima od broja 7 do broja 9 izmenjene Optužnice. Na vas se posebno gospodine Limaj odnose navodi u paragrafu broj 10 izmenjene Optužnice, kao i u vezi sa *mens rea* u paragrafu broj 13. Ne postoji nova tačka Optužnice, već se odnosi na sve tačke za koje ste optuženi, a to su tačke Optužnice od broja 1 do 10, krivična odgovornost, ali se uvodi novi vid krivične odgovornosti, a to je Udruženi zločinački poduhvat. Kako se izjašnjavate o ovoj krivičnoj odgovornosti, da ste krivi ili da niste krivi?

OPTUŽENI LIMAJ: U potpunosti nisam kriv.

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretarko, molim vas da zavedete izjašnjanje gospodina Limaja da nije kriv za Udruženi zločinački poduhvat po svim tačkama od broja 1 do 10.

Gospodine Musliu, vi ste takođe optuženi za krivičnu odgovornost na osnovu Udruženog zločinačkog poduhvata po svim tačkama koje vas terete, a to su od tačke broja 1 do tačke broj 8, uključujući i tačku broj 8. Ovaj Udruženi zločinački poduhvat je opisan uopšteno u paragrafima od broja 7 do broja 9 izmenjene Optužnice, a vaš doprinos tom poduhvatu je konkretno opisan u paragrafu broj 11, a *mens rea* aspekti su navedeni u paragrafu broj 13. Kako se izjašnjavate o ovoj optužbi koja vas tereti takođe i za Udruženi zločinački poduhvat po članu 7(1) Statuta u svih 8 tačaka - da ste krivi ili da niste krivi?

OPTUŽENI MUSLIU: Svakako da nisam kriv.

SUDIJA ORIE: Hvala vam gospodine Musliu. Gospođo sekretarko, molim vas da zavedete izjašnjanje gospodina Musliua da nije kriv za Udruženi zločinački poduhvat po tačkama od broja 1 do broja 8.

Gospodine Bala, vi ste takođe optuženi po članu 7(1) za Udruženi zločinački poduhvat. I možda ste već čuli da je to opisano uopšteno u paragrafima od broja 7 do broja 9 Optužnice. Vaš specifični doprinos tom poduhvatu je konkretno opisan u paragrafu broj 12 Optužnice a *mens rea* aspekti u paragrafu broj 13. Kako se vi izjašnjavate o ovoj optužbi koja vas tereti za krivičnu odgovornost na osnovu Udruženog zločinačkog poduhvata po svim tačkama od broja 1 do broja 10 - da ste krivi ili da niste krivi?

OPTUŽENI BALA: U potpunosti nisam kriv.

SUDIJA ORIE: Da. Gospođo sekretarko, molim vas da zavedete izjašnjanje gospodina Balae da nije kriv za Udruženi zločinački poduhvat po krivičnoj odgovornosti u tačkama od broja 1 do broja 10.

Sada prelazim na sledeću izmenu Optužnice, a to su optužbe za ubistvo kao Zločin protiv čovečnosti i kao Ratni zločin po tačkama broj 7 i 8, gde je Ajet Gashi u paragrafu broj 29 dodat ili zaveden kao žrtva i gde su imena... i gde su dodata imena u Aneksu broj I i Aneksu broj II Optužnice za već postojeće optužbe za ubistvo.

Gospodine Limaj, na osnovu optužbe za ubistvo po tačkama broj 7 i 8 Optužnice, koje ću vam sada pročitati – Tačka 7:" Ubistvo, Zločin protiv čovečnosti, kažnjiv po članu 5(a), 7(1) i 7(3)" sa novim unetim imenom Ajeta Gashija i izmenama u Aneksima broj I i broj II, kako se vi izjašnjavate po tačkama 7 i 8?

OPTUŽENI LIMAJ: Naravno da nisam kriv.

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretarko, molim vas da zavedete izjašnjavanje gospodina Limaja da nije kriv po tačkama 7 i 8 sa novim imenom žrtve u paragrafu 29 izmenjene Optužnice i novim ili izmenjenim imenima u Aneksima broj I i broj II Optužnice.

Gospodine Musliu, i vama ću takođe da pročitam tačke broj 7 i 8: " Ubistvo, Zločin protiv čovečnosti, kažnjiv po članu 5(a) i 7(1) Statuta Suda" i "Ubistvo, kao kršenje zakona i običaja ratovanja, sankcionisano zajedničkim članom 3(1)(a) Ženevske konvencije iz 1949. godine, kažnjivo po članovima 3, 7(1) i 7(3) Statuta Suda". Imajući u vidu da je ime Ajeta Gashi uneto i da su izvršene izmene u Aneksima broj I i broj II - gde se pojavljuju nova imena žrtava, kako se vi izjašnjavate po tačkama broj 7 i 8?

OPTUŽENI MUSLIU: Nisam kriv

SUDIJA ORIE: Gospođo sekretarko, molim vas da zavedete izjašnjavanje gospodina Musliua da nije kriv po tačkama broj 7 i 8 koje se nalaze u izmenjenoj Optužnici. Gospodine Limaj, plašim se da nisam u potpunosti pročitao tačke optužbe, ali... ispravite me ako grešim, ali mislim da vam nisam pročitao tačku broj 8. Uradiću to sada, jer sam vam ranije pročitao o ubistvu kao Zločinu protiv čovečnosti, ali vam još nisam pročitao:"Ubistvo kao kršenje zakona i običaja ratovanja, sankcionisano zajedničkim članom 3(1)(a) Ženevska konvencije iz 1949. godine, kažnjivo po članovima 3, 7(1) i 7(3) Statuta Suda". Kada ste se izjasnili o tački broj 8, da li ste razumeli da je i ovo u sastavu tačke broj 8?

ADVOKAT KHAN: Časni Sude, naravno da nije kriv.

OPTUŽENI MUSLIU: Naravno da nisam kriv.

SUDIJA ORIE: Izvinjavam se ako sam napravio... Da, ja sam rekao "Kada ste se izjasnili" bar tako piše u transkriptu – "Kada ste se izjasnili o tački broj 8, da li ste razumeli da je ovo u sastavu tačke broj 8?" Naravno da sam primetio da gospodin... to i u zapisniku stoji da se gospodin Limaj izjasnio da nije kriv. Dakle, to je samo bila provera da li je njegovo shvatanje tačke broj 8 potpuno i tačno.

ADVOKAT KHAN: Časni Sude, ja se izvinjavam. Ja vidim da u zapisniku stoji da nije kriv, ali mi se učinilo da sam čuo... možda je moja greška... da ste rekli - da se izjasnio da je kriv. Ali ne bih više o tome.

SUDIJA ORIE: Da. Ja sam mislio da pažljivo biram svoje reči. Ali ja ne mogu da garantujem da nisam pogrešio. Molim vas da sednete gospodine Limaj. Dakle gospodine Bala, ja ću i vama da pročitam tačke broj 7 i 8. Tačka broj 7:" Ubistvo, Zločin protiv čovečnosti, kažnjiv po članu 5(a), 7 i 7(1) Statuta Suda"; tačka 8:"Ubistvo, kršenje zakona i običaja ratovanja, sankcionisano zajedničkim članom 3(1)(a) Ženevske konvencije iz 1949. godine, kažnjivo po članovima 3 i 7(1) Statuta Suda". Što se vas tiče gospodine Bala, vi se ne teretite za gospodina Gashija u paragrafu broj 29, što se odnosi na gospodina Limaja i na gospodina Musliua, ukoliko sam dobro razumeo optužnicu gospodine Cayley? Takođe niste

optuženi za ubistvo lica navedenih u Aneksu broj I, ali ste optuženi za ubistvo lica koja se pominju u Aneksu broj II Optužnice, u kojoj se takođe pojavljuju dva nova imena. Kako se vi izjašnjavate po tačkama broj 7 i 8?

OPTUŽENI BALA: Nisam kriv. Nisam kriv.

SUDIJA ORIE: Hvala vam gospodine Bala. Izvolite sedite. Gospođo sekretarko, molim vas da zavedete izjašnjavanje gospodina Balae da nije kriv po novoj izmenjenoj Optužnici, uključujući i razlike i nova imena lica pomenutih kao žrtve tih ubistava.

I na kraju gospodine Musliu, što se vas tiče, u ovoj izmenjenoj Optužnici, kao što sam ranije pomenuo, za sve tačke Optužnice, a za vas su to tačke od broja 1 do broja 8, uključujući i tačku broj 8, vi se više ne teretite samo od strane Tužilaštva za individualnu krivičnu odgovornost u skladu sa članom 7(1) Statuta Suda, već je danas to takođe prošireno na Zajednički zločinački poduhvat po članu 7(1), ali i po članu 7(3), a to je zasnovano na komandnoj odgovornosti. Kako se vi izjašnjavate po tačkama od broja 1 do broja 8, uključujući i tačku broj 8, na osnovu člana 7(3) Statuta Suda, a koji je u vezi sa vašom komandnom odgovornošću? Da li se izjašnjavate da ste krivi ili da niste krivi?

OPTUŽENI MUSLIU: Nisam kriv.

SUDIJA ORIE: Hvala vam gospodine Musliu. Gospođo sekretarko, molim vas da zavedete izjašnjavanje gospodina Musliua da nije kriv na osnovu člana 7(3) Statuta Suda po svim tačkama koje se odnose na njega, a to su tačke od broja 1 do broja 8, uključujući i tačku broj 8. Mi smo sada uneli u zapisnik izjašnjavanje o krivici svih optuženih po svim novim tačkama ili po svim relevantno izmenjenim tačkama koje se pojavljuju u drugoj izmenjenoj Optužnici. Da li postoji bilo šta u ovom trenutku u vezi ovog pitanja o čemu bi strane u postupku želele da govore? Kao što strane u postupku možda već znaju, statusna konferencija će se održati nakon završetka ovog prvog saslušanja. Da li postoji još nešto što bi trebalo da se kaže?

Vidim da Odbrana odmahuje glavom gospodine Cayley. Onda sada prestajemo sa radom, a statusna konferencija sa prepretresnim sudijom Canivellom će početi uskoro.

Sednica je završena u 15.14 h

